Ter introductie: "de toegenomen complexiteit van de habitats"

Om te beginnen kan de toenemende complexiteit van de maatschappij langs ten minste twee verschillende wegen worden beschouwd (zie *Ten geleide*.3, §13, p 27) :
1) de weg voor bestuurders ("*élite*");
2) die voor onderzoekers ("*intelligentsia*").

Ad 1)
De kortste weg wordt getoond in het hier onderstaande Schema: "Evolutie van de habitats" naar aanleiding van de verzuchting van een politicus m.b.t. de stikstofoxidenproblemen, "dat hij als regeringsleider nog nooit zo'n complexe problematiek had meegemaakt".

Voor een commentaar wordt verwezen naar App.1.1, waarin m.b.t. de maatschappelijke problematiek een inleiding wordt gegeven. Het hier genoemde Schema laat middels het *Aperçu* in de tabel direct de samenhang zien tussen het traject B (de Appendices 1 t/m 5) en het traject A (de delen I t/m V), waarbij traject B datgene behelst, wat door de economische theorie in principe *buiten beschouwing* wordt gelaten (*ceteris paribus*: "voor de rest gelijkblijvend"); d.w.z. de maatschappij wordt opgevat als een stationair veranderende markteconomie, óók in economische *groei* – zie voor de samenhang: het "Voorwoord".

Het Schema laat ook zien dat de complexiteit níet betrekking heeft op een feitelijke toestand (de losse foto: het "zijn"), maar in feite een *evolutieproces* betreft in de habitats (een dóórlopende film: het "worden"), dat o.a. parallel loopt met de mondiale *bevolkingsgroei* (de waarschuwing van de Club van Rome in 1972). Weliswaar had Malthus in de eerste versie van zijn *Essay* (1798) aangetoond dat in de habitats een sterke positieve correlatie bestaat tussen de populatiegroei en het er verkregen voedselaanbod, maar de tegenwoordig als knellend ervaren complexiteit heeft betrekking op een *verzameling* van maatschappelijke problemen, die in de ECD-syllabus is bijeen gebracht onder de noemer van de "kwestie-Malthus-*Next*" – een probleemgebied waarvan in de syllabus de *terugkoppelingsmechanismen* zijn opgedeeld in onderling verbonden *subsystemen* (deel I). Zie de *Index* voor de indeling van de trajecten A en B.

Oplossingen kunnen worden verkregen indien de complexiteit van de problematiek wordt ontbonden, zowel "horizontaal" in de desbetreffende momentaan veranderende subsystemen van de kwestie-Malthus*Next* als "verticaal" in de drie aan het Schema toegevoegde *evolutionaire aspect*systemen: {F1: "aandrijving"; F2: "besturing"; F3: "verkeer"} – de twee verschillende habitat-systemen zijn hier gekoppeld in: "*Economie*". Langs het traject A (het "*hoe*") wordt de kwestie-Malthus*Next* geanalyseerd; erlangs is een grote plaats ingeruimd voor het begrijpen van het evolutionaire karakter van al deze processen (met de negatieve en positieve terugkoppelingen, d.w.z. stabilisatie resp. destabilisatie) in de habitats. Langs het traject B (het "*waarom*") wordt gaandeweg duidelijk dat de níet-economische aspectsystemen {F1; F2; F3} de randvoorwaarden vormen voor het vinden van *duurzame* oplossingen voor het bereiken van een "goede orde", d.w.z. voor het vinden van "de weg naar Lárisa". NB. Vergelijk wat betreft {F1;F2;F3} als drie *universele* niet-economische factoren: het statistische *Rostow-residu* (deel IV.2.3.7.3.§6).

Voor de realisatie van het concept van "duurzaamheid" wordt in deel V.3 verwezen naar het ecologisch-economische beginsel: "wederkerigheid" van de *coöperatie* als een samenwerkingsverband dat zelf kan dienen als het relevante instrument van een te voeren ecologisch-economische politiek – zie het *Aperçu.*

Ad 2)
Voor de onderzoeker is "de weg naar Lárisa" aanmerkelijk langer. Hierlangs wordt deze Introductie gevolgd door het eerder geschreven: "Ten geleide". Met de "Brief aan de geachte lezer" dienen ze gezamenlijk als de eigenlijke introductie van de ECD-syllabus. De tekst van het *Ten geleide* bevat een compacte samenvatting van de syllabus, met voortdurend verwijzingen naar de tekst van het boek. Overigens bevat het *Aperçu* een ander overzicht, met eveneens de Schema's 1 t/m 4 die de weg wijzen. Zie nog eens de "Brief aan de geachte lezer".

[redacted] november 2019

I

ECD-syllabus		Evolutie van de habitats							*Aperçu*
F2		RKK, Islam	drie religies	idem	idem	idem	idem		Traject B
Religie/	RKK, Islam	Protestantisme							
Ideologie			utilitarisme	idem	idem	idem	idem		
									Appendices
F1					aardgas	idem	idem; houtkap ↑		1 t/m 5
Zon/"Natuur"	houtkap ↑	idem	aardolie	idem	idem	idem	idem		
	steenkool	idem	idem	idem	idem	idem	idem		
Ecosystemen	bossen ↓	idem	idem	idem	*"the commons"* ↓	idem	Ecosystemen ↓		
F3		stoomtechnol.	IR2 chem.	IR chem./elektr.	idem	idem	idem		Traject A
fb-processen	manufacturen ↘	stoommachines	elektr.	*Interbellum*	IR3 analoge	idem	IR4 robot.		
	banken ↘	stoompompen	IR1 mech.		computers	IR3 digital.	idem		
Economie C F3	handel →	mercantilisme	idem	*multinationals*	idem	idem	neomercantilisme		delen I t/m V
Tjjd	1000	1600	1800	1900	1950	1972	1980	2000	2019
Populatie (mld.)	0,3	0,56	0,97	1,65	2,55	3,85	4,46	6,14	7,34

NB Economie C F3: Economie = deelverzameling van F3

fb = *"feedback"* of terugkoppeling

II

<u>Problematiek: toename van de complexiteit</u>

↓

Science 2005 ⇢ complexiteit ontbinden ⇢ kwestie-Malthus*Next* x Schema's 1 t/m 4

< Malthus nog onjuist? > *Aperçu*

↓ ↓ ↓

{F1; F2; F3} <u>*oikophysis*</u> <u>*oikonomos*</u>

Aspectsystemen: niet-economische factoren dynamisch stationair

bemonstering KT LT KT

III

<u>Habitat- complexiteit</u>: **x** ↓ ↓ **x**

habitat-empirie ⟷ theorie

↓ **x**

ecologisch-economische oplossingen **x**

x

Adam Smith **x** Milton Friedman " vrije markt"

x	**x**	**x**	**x**						
Tijd	1000	1600	1800	1900	1950	1972	1980	2000	2019